

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Педагогічний інститут
Кафедра педагогіки і психології

НАВЧАЛЬНА (ПРОПЕДЕВТИЧНА) ПРАКТИКА

для напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»
(освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»)

Методичні рекомендації

Укладачі:

Руденко Л.С.

кандидат педагогічних наук, доцент

Музика О.О.

кандидат психологічних наук, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки і психології

протокол № 2 від 3.09. 2014 р.

завідувач кафедри педагогіки і психології

Г.І. Іванюк

Київ-2014

Мета та завдання навчальної (пропедевтичної) практики

Мета практики: закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення педагогічних та психологічних дисциплін, формування професійних компетенцій майбутніх учителів музичного мистецтва.

Завдання практики:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань з педагогічних та психологічних дисциплін;
- застосування теоретичних знань з педагогіки і психології в практиці, вдосконалення способів діяльності в освітньому процесі;
- здійснення психолого-педагогічного спостереження за педагогічним процесом;
- розвиток умінь аналізу уроків, виховних заходів;
- розвиток умінь складати психолого-педагогічну характеристику учня;
- розвиток стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
- формування професійно значущих якостей особистості вчителя музичного мистецтва;
- сприяння виробленню оптимістичної професійної позиції та прагненню до професійного самовдосконалення й розвитку професійної компетентності.

ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Змістовий модуль I

Організаційна діяльність студентів

Завдання практики:

- ознайомлення із завданнями та програмою навчальної (пропедевтичної) практики;
- ознайомлення з правами та обов'язками студентів-практикантів;
- ознайомлення з базою проходження практики; бесіда з директором, заступником директора, вчителями з метою ознайомлення з особливостями організації навчально-виховного процесу в ЗНЗ;
- ознайомлення зі шкільною документацією, з тематично-календарним плануванням уроків музики;
- складання індивідуального плану роботи студента під час практики; формування навички самостійності в реалізації індивідуального плану.

Змістовий модуль II

Навчально-виховна діяльність студентів

Завдання практики:

- провести педагогічне спостереження уроків музики;
- здійснити дидактичний аналіз уроків музики;
- здійснити аналіз виховного заходу;

Етапи виконання завдань

Перший тиждень. Складання індивідуального плану студента-практиканта на період навчальної (пропедевтичної) практики. Ознайомлення з документацією навчальної (пропедевтичної) практики та вимогами до її ведення.

Другий тиждень. Педагогічне спостереження на уроках музики.

Третій тиждень. Дидактичний аналіз уроків музики.

Четвертий тиждень. Аналіз виховного заходу. Оформлення звітної документації.

Перелік звітної документації

1. Індивідуальний план.
2. Щоденник педпрактики.
3. Педагогічне спостереження уроків (додаток Б) – 2 уроки.
4. Дидактичний аналіз уроків (додаток В) – 2 уроки.
5. Аналіз виховного заходу (додаток Г) – 2 заходи.
6. Звіт про проходження практики.

Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок студентів

Контроль успішності студентів із врахуванням поточного і підсумкового оцінювання проводиться відповідно до навчального плану.

Система рейтингових балів подана в таблиці.

Таблиця 1.

Орієнтовна оцінка видів діяльності

№	Види діяльності	Бали
1.	Індивідуальний план	2 бали
2.	Щоденник педпрактики	2 бали
3.	Педагогічне спостереження уроку	3 бали
4.	Дидактичний аналіз уроку	5 балів
5.	Аналіз виховного заходу	5 балів
6.	Звіт про проходження практики	2 бали
7.	Ознайомлення із завданнями практики та вимогами до оформлення документації	1 бал
Всього:		20 балів

Кожне завдання включає бал оцінки поточної роботи студента на практиці. Рейтинговий бал за проведення досліджень встановлюється як середнє арифметичне з усіх позитивних і негативних оцінок, отриманих протягом всієї практики з даного модуля.

Змістовий модуль III

Психолого-діагностична діяльність студентів

Завдання практики:

- спостереження за поведінкою школяра на уроках та в позаурочний час;
- проведення індивідуальних психологічних досліджень;
- складання психолого-педагогічної характеристики учня;
- узагальнення отриманих результатів роботи та підготовка звітної документації.

Етапи виконання завдань

Перший тиждень

Ознайомлення з психологічними особливостями організації роботи вчителя музики та характером його взаємодії з учнями на уроках. Спостереження за поведінкою школярів. Збір загальної інформації про досліджуваного учня та його оточення.

Другий тиждень

Спостереження за школярами та проведення індивідуальних досліджень розвитку пізнавальних процесів.

Третій тиждень

Спостереження за школярами та проведення індивідуальних досліджень мотивації учбової діяльності.

Четвертий тиждень

Узагальнення результатів психологічних досліджень та складання психолого-педагогічної характеристики.

Спостереження за поведінковими проявами школяра та вивчення його індивідуально-психологічних особливостей проводиться упродовж всього періоду практики. Виняткове значення має інформація, здобута в результаті спілкування з учнями та проведення психологічних досліджень.

Пропонується провести дослідження пізнавальних процесів та мотивації учбової діяльності.

Студент-практикант може варіювати зміст діагностичної програми практики, використовуючи різні (але не менше двох) психологічні методики, освоєні в процесі вивчення психології.

Перелік звітної документації

1. Узагальнені результати психологічного дослідження (додатки Е, Ж, К).
2. Психолого-педагогічна характеристика школяра (додаток Д).
3. Індивідуальний план роботи.
4. Звіт про проходження практики.

Оцінювання практичних умінь і навичок

Підставою для оцінювання навчальної практики є виконання студентом повного обсягу програми практики, індивідуального плану та підготовка звітної документації.

Система рейтингових балів подана в таблиці.

Таблиця 2.

Орієнтовна оцінка видів діяльності

№ п/п	Види діяльності	Бали
1.	Узагальнені результати психологічного дослідження	6 балів
2.	Психолого-педагогічна характеристика школяра	12 балів
3.	Вчасне подання звітної документації на перевірку	2 бали
Всього:		20 балів

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>.
2. Комплекс програм і методичних рекомендацій з організації і проведення педагогічної практики з психології / Л.В. Долинська, О.В. Скрипченко, Т.М. Лисянська та ін. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2006. – 141 с.
3. Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / А.І. Кузьмінський, Л.П. Вовк, В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.

Додаткова

1. Інтелектуальні здібності дитини / Упорядники: С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 96 с.
2. Розвиток пізнавальних процесів дитини / Упорядники: С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
3. Психофізіологічне забезпечення готовності студентів до педагогічної діяльності : монографія / За ред. О. М. Кокуна. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 296 с.
4. Фридман Л.М. и др. Изучение личности учащихся и ученических коллективов: Кн. для учителя / Л.М. Фридман, Т.А. Пушкина, И.Я. Каплунович. – М.: Просвещение, 1988. – 207 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронний репозиторій КУБГ – <http://elib.kubg.edu.ua>
2. Інституційний репозиторій КУБГ – <http://elibrary.kubg.edu.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра педагогіки і психології

**ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
НАВЧАЛЬНОЇ (ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ) ПРАКТИКИ
(педагогічна компонента)**

студента III курсу

(група)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»

ЗНЗ № _____

Керівник практики від кафедри
педагогіки і психології

Київ – 2014

Педагогічне спостереження за взаємодією вчителя та учнів на уроці

Предмет _____ Дата _____

Тема уроку _____

Мета уроку _____

Тип уроку _____

Діяльність учителя	Діяльність учнів
Пояснення мети і завдань уроку	Активність учня щодо усвідомлення мети учіння
Ознайомлення учнів з новими знаннями (явищами, предметами тощо)	Сприймання нових знань, розвиток умінь і навичок
Управління процесом усвідомлення і засвоєння учнями знань, умінь і навичок	Аналіз, синтез, порівняння, зіставлення, систематизація
Управління процесом пізнання елементарних законів пізнання природи, явищ	Пізнання закономірностей і законів, розуміння причинно-наслідкових зв'язків
Управління процесом застосування знань, умінь і навичок учнів на практиці	Набуття вмінь і навичок, їх систематизація
Організація самостійної, творчої діяльності учнів	Самостійне застосування способів пізнавальної діяльності з метою вирішення певних навчально-розвивальних завдань
Перевірка, оцінка змін в навченості і розвитку учнів	Самоконтроль, самодіагностика, самооцінка навчальних досягнень

Пропозиції щодо вдосконалення педагогічної взаємодії вчителя і учнів

Особисті думки

Дидактичний аналіз уроку

« » _____ 20__ р.

Предмет _____ Клас _____

Вчитель (студент-практикант):

Інформація про урок:

Тема уроку: _____

Тип уроку: _____

Обладнання уроку (дидактичне): _____

Дидактична мета уроку	
Виховна мета	
Розвивальна мета	
Відповідність типу уроку дидактичній меті	
Актуалізація знань	

Мотивація навчально-пізнавальної діяльності	
<i>Проблемні педагогічні ситуації; аналіз домашнього завдання; опора на досвід учнів; відповідність меті уроку; зв'язок із подальшою пізнавальною діяльністю</i>	
Рівні засвоєння навчального матеріалу	
<i>Послідовність ускладнення; відповідність мотивації; різноманітність методів та прийомів</i>	
Засоби формування та застосування знань, навичок та вмінь	
<i>Система задач, вправ; темп навчального процесу; відповідність рівню засвоєння, меті уроку; рівні складності</i>	
Засоби систематизації та узагальнення матеріалу	
<i>Використання методів: індуктивних, дедуктивних, наочних, образних, репродуктивних, вдалість узагальнюючих питань</i>	
Форми навчання	
<i>Індивідуальні, групові, колективні; їх доречність</i>	
Методи	

навчання	
<i>Репродуктивний, пошуковий, програмовий; їх доречність</i>	
Оцінювання	
знань	
<i>Робота з обдарованими школярами; заохочення пасивних учнів; створення перспективи вдосконалення знань; проектування системи питань; аналіз, корекція знань та способів діяльності учнів</i>	
Завдання додому	
<i>Обсяг; відповідність темі уроку</i>	
Аналіз, педагогічні роздуми студента- практиканта та побажання щодо можливого вдосконалення уроку	
<i>Темп уроку; стиль викладу матеріалу; зацікавленість учнів; доброзичливість і тактовність у спілкуванні</i>	

Схема аналізу виховного заходу

№ з/п	Назва етапу заняття	Результати спостереження
1.	Організація роботи (обладнання, готовність приміщення, учнів)	
2.	Обґрунтування мети і завдань	
3.	Організація взаємодії вчителя та учнів	
4.	Послідовність та взаємозв'язки етапів заняття. Врахування принципу системності (цілісність етапів заняття)	
5.	Результативність та функціональність знань і способів діяльності учнів	
6.	Доцільність змісту, методів діяльності	
7.	Результативність заняття	

Методичні рекомендації:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Схема психолого-педагогічної характеристики учня

I. Загальні дані про учня та його сім'ю

1. Прізвище, ім'я дитини, вік.
2. Структура сім'ї (повна, неповна).
3. Склад сім'ї, вік батьків, освіта.

II. Загальний розвиток, обізнаність

1. Динамічні особливості:
  - а) витривалість;
  - б) рухливість;
  - в) рівень здатності до адаптації в нових умовах;
  - г) характер працездатності;
  - д) характер виконання соціальних, міжособистісних ролей.
2. Основні види діяльності дитини. Мотиви навчальної діяльності.
3. Новоутворення вікового періоду (ступінь розвитку).
4. Поінформованість в різних галузях знань. Джерела отримання інформації:
  - а) школа;
  - б) сім'я;
  - в) позашкільні заклади;
  - г) самоосвіта.

III. Розвиток пізнавальних процесів

1. Особливості сприймання (вибірковість, осмисленість, аперцепція тощо).
2. Особливості пам'яті:
  - а) за характером запам'ятовування (моторна, образна, словесно-логічна, емоційна);
  - б) за часом (коротривала, оперативна, довготривала);
  - в) за ступенем вольової регуляції (мимовільна, довільна).
3. Особливості мислення:
  - а) словесно-логічне, наочно-образне, наочно-дійове;
  - б) теоретичне, практичне, інтуїтивне, аналітичне;
  - в) репродуктивне, продуктивне;
  - г) розвиток операцій мислення: аналізу, синтезу, абстракції, узагальнення, конкретизації;
  - д) особливості суджень, умовиводів.
4. Розвиток уяви (репродуктивна, творча; мимовільна, довільна).

IV. Емоційно-вольовий розвиток

- а) переважаючі емоції, настрої;
- б) емоційність та її вплив на створення позитивного (негативного) фону в групі;
- в) емоційна врівноваженість/неврівноваженість (тривожність, афекти, імпульсивна поведінка тощо).
- г) ступінь самоконтролю дитини.

V. Особистісний розвиток

1. Рівень активності та характер виконання соціальних ролей (опишіть конкретні ситуації).
2. Самооцінка та її вплив на міжособистісні стосунки, рівень домагань дитини та його співвідношення з самооцінкою.
3. Інтереси, ціннісні орієнтації в системі соціальної спрямованості класу.
4. Особистість і прояви групового тиску: конформність, референтність.
5. Соціальні очікування групи від особистості:
  - а) чи користується авторитетом;
  - б) чи має друзів;
  - в) ступінь прояву до дитини симпатії (антипатії);
  - г) обіцянки дитини та характер їх виконання;
  - д) прояви конфліктності, компромісу.
6. Стадії розвитку особистості в групі: адаптація, індивідуалізація, інтеграція (детально опишіть особливості проходження певної стадії).

VI. Висновки, рекомендації

Вкажіть індивідуальні особливості учня, визначте найважливіші психолого-педагогічні завдання, що стоять перед вчителем, та шляхи подальшої роботи з учнем.

При складанні характеристики використайте результати спостережень за учнем на уроках і в позаурочний час (опишіть конкретні ситуації). Висновки за декількома із пунктів обґрунтуйте, провівши дослідження (2 методики (на вибір)).

Дослідження швидкості протікання мисленнєвих процесів

Необхідний матеріал: секундомір, 4 ряди слів з пропущеними буквами, що подаються на бланку.

Хід виконання

Дослідник пред'являє досліджуваному слова кожного ряду і фіксує час виконання завдання (заповнити пропуски у словах) та слова, що викликали труднощі при заповненні.

П РО	Д Р ВО	В Д О	ДЗ І ОК
Г РА	З М К	О Р Ч	К И А
П ЛЕ	К М НЬ	К Р ОН	В Й А
К СА	С Р Й	З Р О	П Ц К
Т ЛО	В К О	С Я О	Т А А
В РА	В Л ЦЯ	Н М Т	С Е Я
С ЖА	П С К	Б Л ОН	К З А
Д ША	К З Л	М Р З	Т У А
Р КА	З Л НЬ	Ж Т А	С А А
М РЕ	Ч В Н	П Р А	БД О А

Обробка результатів

№ ряду	Час виконання	Слова, які викликали труднощі
1		
2		
3		
4		

У **висновку** звертається увага на особливості та характер швидкості протікання мисленнєвих процесів.

Дослідження мисленнєвої операції узагальнення

Необхідний матеріал: 6 рядів слів

Ряди слів					
Ранець	Перо	Сокира	Яблуко	Барабан	Читати
Гаманець	Бритва	Пилка	Груша	Піаніно	Рубати
Сумка	Ніж	Гвинт	Морква	Рояль	Будувати
Книжка	Ножиці	Свердлик	Слива	Гітара	Відпочивати

Хід виконання

Досліджуваному пропонується вказати зайве слово у кожному ряду і пояснити, на якій підставі визначено зайвий предмет (дія). Дослідження може проводитися в індивідуальній та груповій формах, для молодших дітей – у формі гри „четвертий зайвий”.

Обробка результатів

Для обробки отриманих результатів підраховується число правильних узагальнень.

Отримані результати заносяться до таблиці:

№	Прізвище учня	Яке слово назване як зайве						Число правильних узагальнень	Особливості виконання
		1 ряд	2 ряд	3 ряд	4 ряд	5 ряд	6 ряд		
1									
2									
3									

У **висновку** звертається увага на особливості та характер виконання завдання, розвиток мисленнєвої операції узагальнення.

Дослідження структури мотивації учбової діяльності

Необхідний матеріал: бланк опитувальника

Хід виконання.

Інструкція досліджуваному: "В анкеті подано судження, з допомогою яких можна пояснити причини, що спонукають Вас вчитися у школі. Ці судження можуть повністю чи частково збігатися з Вашою думкою або зовсім не відповідати їй, бути для Вас неістотними, а то й не мати жодного значення.

Просимо позначити в графі "Відповідь" проти кожного судження міру Вашого ставлення до нього, як до причини Вашої учбової діяльності.

Варіанти відповідей:

- 5 балів - судження повністю збігається з моєю думкою — саме задля цього я вчуся;
- 4 бали - це не така вже й важлива причина, але має певне значення для мене;
- 3 бали - не знаю, ні про що подібне я не думав;
- 2 бали - це не має для мене істотного значення;
- 1 бал - це не має для мене жодного значення.

№	Судження	Відповіді				
		5	4	3	2	1
1.	Хочу розширити свій кругозір, краще орієнтуватися в навколишній дійсності.					
2.	Як і всі мої ровесники, я нічого іншого робити не вмію.					
3.	Цікавлюсь певною галуззю науки, шлях до оволодіння якою лежить через школу.					
4.	Хочу в майбутньому добре заробляти.					
5.	Хочу пізнати закони розвитку природи і суспільства.					
6.	Оволодіння знаннями — обов'язок кожного учня.					
7.	Без навчання в школі неможливо розвинути свої розумові здібності.					
8.	У школі ми вчимося жити спільно з іншими людьми.					
9.	Інакше будуть неприємності в школі й удома.					
10.	З атестатом про закінчення середньої школи легше влаштуватися на роботу.					
11.	Такий порядок: дорослі працюють, а діти вчаться.					
12.	Хочу підготуватися до участі в житті нашої країни.					
13.	У школі закладають основи для подальшого вдосконалення знань.					
14.	Не хочу бути гіршим від інших.					

15.	Хочу бути на рівні сучасних вимог до життя, науково-технічного прогресу.					
16.	Цікаво пізнавати нове.					
17.	Знання дають почуття впевненості в собі.					
18.	Середня освіта потрібна для оволодіння обраною професією.					
19.	Хочу підготуватись до вступу у вищий навчальний заклад.					
20.	Не хочу займатись важкою фізичною працею.					
21.	У шкільні роки розвиваються здібності і гартується характер.					
22.	Хочу закінчити школу й якомога швидше оволодіти певною професією.					
23.	Люблю працювати розумово, відчуваю задоволення від цього.					
24.	Нашій незалежній країні потрібні високоосвічені і всебічно розвинені люди.					
25.	У бесідах знання допомагають орієнтуватись з багатьох питань.					
26.	У школі закладають основи для пізнання минулого, теперішнього і майбутнього життя людства.					
27.	У школі життя цікаве і різноманітне.					
28.	Примушують батьки.					
29.	Хочу оволодіти способами самостійної роботи.					
30.	У мене вироблена звичка сумлінно виконувати свої навчальні обов'язки.					
31.	Одержані в школі знання, вміння, навички знадобляться в житті.					
32.	Не хочу завдавати прикрощів батькам, які прагнуть дати мені середню, а згодом і вищу освіту.					
33.	Хочу бути корисним своїй Батьківщині громадянином, зробити свій внесок у спільну справу — розбудову її державності.					
34.	Не хочу "пасти задніх", бути серед невстигаючих.					
35.	Вчитись потрібно, бо інакше жити буде нецікаво.					
36.	Хочу бути освіченою і культурною людиною.					
37.	Навчання розвиває і загартовує волю.					
38.	Гадаю, що атестат про середню освіту дасть мені деякі переваги в житті над тими, хто його не має.					
39.	Хочу бути повноцінним громадянином суспільства.					
40.	Хочу мати забезпечене життя.					
41.	Ціную друзів, з якими вчуся.					
42.	Хочу, щоб батьки не дорікали мені й не відмовляли в задоволенні моїх потреб.					

43.	Прагну набути знання і вміння, щоб краще служити своєму народу.					
44.	У школі під час спілкування з ровесниками і вчителями перевіряється правильність власних поглядів і вчинків.					
45.	Хочу забезпечити собі в майбутньому спокійну і фізично неважку роботу.					
46.	У школі ми багато вчимося один в одного.					
47.	Хочу підготуватися до майбутньої трудової діяльності.					
48.	Навчання в школі сприяє виробленню власних поглядів на навколишній світ, суспільство, політику, культуру.					
49.	Коли я вчуся в школі добре, батьки охоче виконують мої прохання					
50.	Середня освіта — добра основа для будь-якої професії.					
51.	Не хочу, щоб мене вважали невігласом.					
52.	Вчитись примушують дорослі.					
53.	У шкільні роки знаходиш справжніх друзів.					
54.	Середня освіта допоможе посісти бажане місце в суспільстві.					
55.	Середня освіта — основа подальшого самостійного життя.					
56.	Хочу багато знати і вміти.					

Обробка та аналіз результатів.

Підрахувати суму балів по кожній групі мотивів:

1. Соціально-ціннісні	6, 12, 15, 24, 33, 39, 43
2. Учбово-пізнавальні	1, 3, 5, 16, 23, 26, 30
3. Професійно-ціннісні	18, 19, 22, 31, 47, 50, 55
4. Позиційні	13, 14, 34, 35, 36, 51, 54
5. Комунікативні	8, 25, 27, 41, 44, 46, 53
6. Самовиховання	7, 17, 21, 29, 37, 48, 56
7. Ситуаційні	2, 9, 11, 28, 32, 42, 52
8. Утилітарні	4, 10, 20, 38, 40, 45, 49

Зробити **висновки**, в яких визначити провідні мотиви навчання школяра.